napram organizaciji in še po možnosti prinašaj svoj obulus na žrtvenik: „Rezervni sklad naše Zaveze.“ — Zadnji zapisnik in razni dopisi se vzamejo na znanje; istotako se vzame odobravaje na znanje poročilo o delovanju društva v preteklem letu in ono, ki govori o zadovoljivem gmotnem stanju društvene blagajne. Po končno določenem sestavu seznama društvenikov — isti kaže, da nas je sedaj vseh skupaj 45 — so sledile volitve za novo vodstvo društva. Preden so se iste začele vršiti, je izjavil sedanji mnogoletni predsednik, da se naj pri volitvi novega odbora nanj več ne ozira in dela na to, da se tudi predsedništvo pomladi. — Vkljub obotavljanju je bil zopet soglasno izvoljen. — Predsednik je Sabati Josip; namestnik tovariš Fran Karbaš; blagajnik Matevž Janžekovič in tajnica Marija Schweigerjeva. Odborniki pa so: gospa Feiglova, Otilija, Martin Šamperl in Ljudevit Varl. — Ko se izvrši sklep, da bodi prihodnje zborovanje marca v Slov. Bistrici, se je lepo uspelo zborovanje končalo. —

+ **Okr. učit. društvo za borovelški okraj** bo imelo svoj občni zbor v četrtek, dne 5. svečana 1920. Dnevni red in kraj zborovanja se objavi prihodnjič. Člani društva se že sedaj opozarjajo na to in k obilni udeležbi vabi — odbor.

+ **Pedagoško društvo v Krškem** zboruje v soboto dne 7. februarja t. l. ob 10. uri dopoldne v ris. dvorani meščanske šole v Krškem. Razen običajnih točk je na dnevnem redu tudi predavanje tov. Maksa Hočevarja: „Pomen fizikalnih poizkusov v ljudski šoli“. Ker je rešiti več nujnih in zelo važnih stanovskih zadev, prosimo polnoštevilne udeležbe. Zaradi odloka okr. šol. sveta z dne 20. 12. 1919, št. 2084 so dnevi zborovanja učiteljskih društev prosti pouka, toda le za tiste učitelje, ki se v resnici udeleže zborovanja. V smislu tega odloka se opozarja šolska vodstva, da pravočasno naznanilo okr. šol. svetu imena onih tovarišev in tovarišic na svoji šoli, ki se nameravajo udeležiti tega zborovanja.

+ **Učiteljsko društvo za celjski okraj** je imelo svoj letni občni zbor dne 15 januarja t. l. v mestni osnovni šoli v Celju ob prav obilni udeležbi. Naštelli smo tokrat 108 tovarišev in tovarišic! Po temeljitih razpravah so bile enoglasno sprejete nastopne resolucije:

1. Glasom časopisnih poročil namerava vlada izdati v najbližnjem času novo pragmatiko za vse državne uslužbence v kraljestvu Srbov, Hrvatov in Slovencev. Učiteljstvo, včlanjeno v učiteljskem društvu za celjski okraj, odločno zahteva, kot samoobsebi umevno, da se učitelji kot državni uradniki uvrste v kategorijo B ter dele z njimi skupne težnje in morebitne krivice. Naj pa bodo deležni vseh pravic in ugodnosti teh uradnikov brez vsakih posebnih ugodnosti, kakor n. pr. kurjave, stanovanja itd. Odločno pa odklanjamo posebno pragmatiko, tičoč se izključno le našega stanu.

2. V 44. številki „Uč. Tov.“ z dne 31. dec. 1919 so navedene nekatere pereče zahteve glede gmotnega stanja strokovnega učiteljstva meščanskih šol. Učit. društvo za celjski okraj smatra te zahteve ne le kot v polni meri opravičene, ampak tudi za razvoj naših prepotrebnih meščanskih šol kot nujno potrebne. Obrača se do vodstva „Zaveze“ z zahtevo, da te z vso doslednostjo podpira, da se jim v najkrajšem času v polni meri ugodi.

3. Glede dopisa od „SHS zaloge šolskih knjig za Slovenijo in Istro“ se sklene ta-le resolucija: Tukajšnje šole so s starimi učnimi knjigami za tekoče šolsko leto preskrbljene. In ko ne bodo več te za rabo, se ba seglo po vseh treh izdajah „Šolskega lista“, kateri nam bo nadomestoval čitanke do popolnoma novih izdaj. Edino računice in pa slovniške knjige se bodo po potrebi naročavale posredno ali neposredno od novo ustanovljene zaloge šolskih knjig v Ljubljani.

•

Iz tajniškega poročila posnemamo, da šteje društvo danes 125 rednih članov. Učiteljstvo celjskega okraja je v njem z malimi izjemami skoraj popolnoma včlanjeno. Članarina za tekoče leto se zviša na 70 K letno. V odbor so bili izvoljeni: Anton Stvka, predsednik; ravn. Josip Brinar, predsednikov namestnik; Franjo Žagar, tajnik; Makso Wudler, blagajnik; Gobec Vekoslav, knjižničar; Ciril Pregelj, nevodja; Franjo Voglar in A. Zupančičeva, odbornika. Bizjak, Pesdevšek in Wudler — pregledovalci računov.

Opomba: Eno to-ko resolucij je prinesel „Učit. Tov.“ že v zadnji številki.

+ **Učiteljsko društvo za ptujski okraj** zboruje 5. februarja 1920 ob pol 11. uri v risalnici Mladike. Ker ni bilo zborovanje 6. 1. 1920 sklenčno, zato ostane dnevni red isti kot za prvo zborovanje. Odbor trdno upa, da se bo zborovanja udeležilo brez izjeme vse učiteljstvo okraja.

+ **Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj** ima svoj občni zbor v četrtek, dne 5. februarja t. l. v Brežicah. Pričetek ob 10. uri. Pričakuje se polnoštevilne udeležbe. Odbor.

Kronika.

— **Rudarsko šolo v Celovcu** bodo opustili in jo dodelili deželni rudarski šoli v Ljubnem (Leoben) na Zgornjem Štajerskem.

= **Kako se živi v zasedenem ozemlju.** V podrobni trgovini se prodajajo v Trstu glavne življenjske potrebščine po sledečih cenah: liter olja 7.30 lir, kava 1 kg 12 50 lir, riž 1 kg 1.30 lir, sol 1 kg 0.20 lir; sukneno blago slabeje vrste se prodaja po 4. 5. 6 in 7 lir, boljše blago se dobi že za 40 lir meter; moka bela stane kg 0.60 lir, 0.65, 0.80 lir, črna 0.50 in 0.60 lir; meso goveje stane 1 kg 5 lir, telečje 5.40 lir.

= **Na univerzi v Zagrebu so dijaki organizirani v sledečih organizacijah:** »Demokratski študentski klub« se nasluanja na demokratsko stranko: »Jugoslovanska demokratska omladinska liga« se naslanja na Narodni klub; »Katoličko društvo Domagoj«, »Klub studenata kratičnih akademičara«; radikalski studentski klub »Slovenski Jug«; prijatelji seljačke demokracije, se naslanja na frankovce; organizacija studenata iz okupiranih krajeva; organizacija studenata dobrovoljca; židovsko (cionistično) nacijonalno društvo.

Po slovanskem svetu.

Iz čehoslovaške republike.

—c **Dva milijona za prosveto.** Sedemdesetletnico je obhajal te dni pregsednik čehoslovaške republike Masaryk. Ob tej priliki je praška kreditna banka darovala 2 milijona kron za prosveto. Porabile se bodo za ustanavljanje šol po ameriškem vzorcu. Šole bodo urejene s penzijonatom, vso opremo itd. za dijake.

= **P. Zahradnik izstopil iz katoliške cerkve.** Bivši državnozborski poslanec in železniški minister čehoslovaške republike p. Izidor Zahradnik je izstopl iz katoliške cerkve in se poročil.

= **Odcepitev češke duhovščine od Rima.** Na posvetovanju reformirane češke duhovčine so z veliko večino sklenili odcepitev češke duhovščine od rimske cerkve in ustanovitev lastne češke narodne cerkve.

—c **Čehoslovaška za dunajsko deco.** Čehoslovaško poslaništvo naznanja, da je čehoslovaška vlada dovolila 500 dunajskim otrokom, ki se pošljejo na Norveško, prosto vožnjo po čehoslovaških železnicah.

Iz Jugoslavije.

— **Zoper hujskače proti šolskemu zakonu** je nastopila deželna vlada za Slovenijo s sledečim odlokom: „Jugoslovenska kmečka zveza“ kot politična organizacija Slovenske ljudske stranke je deželni vladi za Slovenijo predložila protestne resolucije z raznih svojih shodov po deželi. Protestira se med drugim proti dozdevnim kulturno-bojnim načrtom osrednje vlade tako-le: „Protestiramo najodločneje proti nameri osrednje vlade v Beogradu, ki hoče potom zloglasnega šolskega zakonskega načrta **vreči verski pouk iz šole.**“ Napram temu se konstatira, da sedanja vlada sploh ni še sklepala o načrtu šolskega zakona, pač pa je še pod koncentracijsko vlado izdelal „Prosvetni odbor“ načrt zakona o narodnih šolah za kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ta načrt veli v § 20.: „V osnovni šoli se poučujejo nastopni predmeti: I. Verouk; II. Materinski jezik, čitanje in pisanje“ itd. V členu 28. je rečeno: Poučevanje v verouku se poveri v prvi vrsti duhovnikom proti nakazani nagradi. Samo ako ne bi bilo v šolskem okraju duhovnika, lahko poveri šolska oblast to poučevanje učitelju iste vere proti posebni nagradi. **Že iz tega samega sledi, da se vedoma širijo neresnične informacije med kmetskim ljudstvom in da se izziva naši mladi državi kulturni boj. To postopanje se obsoja samo po sebi: vlada pa bo proti nadaljnjemu hujskanju v tej smeri prisiljena energično nastopiti.**

— **Odkritosrčna beseda.** V 1. štev. „Učit. Tovariša“ priobčena „Odkritosrčna beseda“, ki govori o neprimernem izražanju nekaterih tovarišic glede svojih dohodkov, je vzbudila precej razburjenja. Tako ogorčenje je tudi čisto utemeljeno in se mora obračati proti tistim tovarišicam, ki se o svojih gmotnih razmerah neprevidno izražajo nasproti takim ljudem, ki škodoželjno čakajo, kako bi naš stan oblatili in oškodovali. In ravno sedaj ob regulaciji plač nam vsako neprevidno hvalisanje, v javnosti še zlobno zasukano, silno škoduje. Da se pravočasno opozori na nevarnosti, ki izvirajo iz nepremišljenih besed, to je bil pač namen doticne notice, ki jo je priobčil naš stanovski list, ki mora včasi urezati tudi v lastno telo, ako opazi nevarno rano. — Pripomba glede prepičlih dohodkov učiteljev, ki imajo skrbeti za svoje rodbine, je sicer brizka, pa resnična in naj se brez obzirov tudi napiše v našem glasilu, da se ne bo o tem samo zasebno govorilo in prerekalo. Resnica je namreč, da se od regulacije do regulacije manjša razlika med plačami samcev in oženjencev, osobito onih, ki so oblagodarjeni z otroci. Povod nam daje še posebno zadnji zakon o plačah osnovnega učiteljstva, ki se prav nič ne ozira na to, ali je učitelj oženjen ali samec, ali ima skrbeti samo zase ali pa tudi za večje število rodbinskih članov. Kolikor še to upoštevajo naše prvotne, nezvišane draginjske doklade, so to tako malenkostni zneski, da kar izginejo v primeri s celotnimi službenimi dohodki, ki bi jih naj prejemali v bodoče. Četudi načeloma priznavamo upravičenost zahteve, da gre „enakemu delu enako plačilo“, vendar bi v današnjih izrednih življenskih pogojih ta absolutna pravičnost postala družabna krivica. In zdi se mi prav, da se o tem odkrito pomenimo najprej mi učitelji sami med seboj ter da ne čakamo, da bi nam naši odločilni krogi ob prepoznih rekriminacijah očitali, češ, saj ste bili s takimi plačilnimi uredbami vsi zadovoljni. Porazgovorimo se tudi o takih kočljivih vprašanjih odkritosrčno ter dovolimo vsakemu tovarišu, da pove svoje mnenje, četudi je

Bridka Resnica.

— **„Učiteljski Tovariš“ — oproščen!** V jubilejni številki je bilo že opisano, „kako se godi ‚Tovarišu‘ v obljubljeni deželi“ — t. j. Jugoslaviji. Ob svoji 60 letnici je torej moral poročati „Tovariš“ o tej sramoti. Kar se mu ni pripetilo v dobi 60 let; kar se mu ni pripetilo v Avstriji in pod avstrijskim notranjim ministrom, pod katerim je služil tudi g. Gaglia, to se je pripetilo glasilu jugoslovanskega učiteljstva v svobodni Jugoslaviji, da ga je preganjalo državno pravdništvo radi državne nevarnosti lista in njega pisave. Mnogo hrupa, mnogo pisarij, mnogo zasliševanj je vzbudila naša kritika. Nihče ni dvomil, da hočemo državi in naši narodni stvari le dobro s tem, da hočemo koristiti, a preganjali so nas radi resnice in radi gotovih oseb, ker jim je bila oseba več nego stvar. Državno pravdništvo je preganjalo „Učiteljskega Tovariša“ po § 103 srbskega kazenskega zakona. Niti pod avstrijskim režimom se nam ni pripetilo, da bo kdo predbacival glasilu jugoslovanskega učiteljstva kaj podobnega, še manj, da bi nas preganjali zaradi tega. List je bil v cenzuri, državno pravdništvo ni konfisciralo notice, tri mesece je bil mir, a po treh mesecih se je pričelo preganjanje po § 103 kazenskega zakona. „Tovariš“ je bil sedaj pred sodiščem oproščen, oziroma se je ustavilo nadaljnje preganjanje; sramota pa ostane na bivših — poverjenikih. — Sedaj je že pet mesecev, kar je bila „kriminalna“ notica priobčena: „Tovariš“ je še tu, poverjenika pa ni več!

— **Dvakrat odkrita beseda!** Tudi jaz povem brez vseh okolnosti, olepševanja in opravičevanja, da je tovariša Marolta članek v jubilejni številki Tovariša — „V vojni dobi“ — odkrita, možata in postena beseda. Te odkrite in možate besede ne kaže jubilejne številke, pač pa povzdigujejo s tem značajnost učiteljstva, ki ni upognilo hrbtenice in tilnika pred največjo silo zapostavljanja značajnosti in zatiranja hrepenenja po omiki sebe in naroda ter raznovrstnih persekucij učiteljstva, delujočega in hrepenečega po osvoboditvi naroda izpod stoinstoletnega jarma in sužnosti. Doba slomškarije je največji madež, najočitneja pega na telesu slovenskega učiteljstva. Res, odkrito povedano, ne sodim in ne obsojam mlajših tovarišev in tovarišic, ne zametujem kolegov, ki so šli v nam nasprotni tabor s postenimi nameni, prepričani, služiti dobri stvari in na ta način pospeševati šolstvo. Tem je bilo tuje vsako zapostavljanje jim nasprotno mislečih tovarišev. Ne očitam tovarišem, ki so prestopili na videz — nikdar pa po mislih in prepričanju — med nekdanje in še sedanje naše nasprotnike, gnani in prisiljeni po pezi življenskega obstanka, ne toliko za sé, ko za svojo družino. Na vse te, gotovo niso merjene pšice v omenjenem članku. Vsi ti tovariši so nam dobrodošli brez vsakega očitka v naših vrstah, v naši učiteljski Uniji. Jih je pa tudi takih, ki niso bili primorani po življenskih ali eksistenčnih okoliščinah prestopiti v nasprotni tabor naših, t. j. našega šolstva, neodvisnosti v kateremkoli oziru, učiteljstva, največjih sovražnikov našega največjega, najsvetejšega ideala, združitve nas bratov SHS v svobodni državi Jugoslaviji. Na te so merjene strelice, če tudi ostre, a pravične in na pravem mestu. Razumem viš. šol. nadzornika tov. Gangla! On gre v svojem članku „Odkrita beseda“, v Tovarišu z najvzvišenejšega, pesniško-človekoljubnega stališča; vse pozabiti, vse odpustiti. Vsa čast in priznanje! Pa mi ne bo zameril, če se jaz ne morem v vsem z njim strinjati in tu zavzemam nasprotno stališče. Omenil sem že, da je bilo mnogo tovarišev, ki bi jim ne bilo treba prestopiti in zatajiti svojega prepričanja. Te je gnala samo dobičkaželjnost in častilakomnost, doseči brez vseh težav udobni gmotni položaj, oblast ter čast nad svojimi značajno, ostalimi tovariši. Hočemo li še take ljudi, da ne rečem hujšega, za njih ostudna dejanja — denuncijanstva in vsa taka v pošteni družbi zavržena, že davno sojena in obsojena dejanja, zdaj še nagraditi? Naša Unija ne bo zato nič manj močna, nič manj upoštevana, so li taki ljudje v naši sredi ali ne. Trotim ravno nasprotno, ona bo pridobila s tem na svojem ugledu. Tovariši v mestih, seveda, bodo najbrže zmajevali z glavami in rekli: Saj vendar ni bilo tako hudo; prič so bile take razmere. Da, razmere! Te razmere smo pa najbolj občutili mi, ki smo menda za vedno obsojeni za delo na deželi. Kako je moral biti previden tovariš v vsem svojem početju, govorjenju, da še celo v svojih tajnih mislih pred strupenim Slomškarjem, posebno še za vojne dobe, prva leta. Sotrpini-tovariši, ki zdaj jasnim čelom in ponosno lahko pogledajo slehernemu v obraz, bi vedli povedati lepe zgodbe o teh blagoslovljenih koritarjih. Vrata, kakor že omenjeno, so k nam vsikdar odprta. Vabiti pa nikogor, še več, za stigmatizirane z denuncijanstvom in kar s tem v zvezi, tem naj bodo vrata zaprta! Tovariš Marolt je s svojim označenim člankom, če ne vsem, a prepričan sem, večini nam, ki nismo klonili, govoril od srca. Zato pa njegovemu možatemu odločnemu nastopu in besedi hvala in priznanje. — L. Perko.

Op. uredn.: Za vsprejem v bodočo skupno organizacijo in pri prestopu tovarišev iz nasprotnega tabora imajo odločiti okrajna učit. društva — in ne centrala — ki ljudi svojega okraja najbolje poznajo. Tam naj še prerešetajo vsa vprašanja in stvori podlago za saniranje preteklosti. Odbori okr. učit. dr. imajo torej odločati o tem vprašanju v posameznih slučajih, če ne pride do splošnega sporazuma.

— **Opravičene besede, ali beseda za naše upokojence!** „Naprej“ je pisal v teh dneh sledeče: „Ravno sedaj imajo n. pr. aktivni učitelji nakazan draginjski znesek po 1600 K, upokojenec pa ne dobi — ničesar! Po mnogem drezanju je šla baje šele sedaj prošnja v Belgrad. To je pač črna nehvaležnost napram učiteljem-upokojencem, ki so za šolo izčrpali vse svoje moči in ki morajo sedaj trpeti bedo in pomanjkanje. Žalostno, pa resnično!“ — Da se meče upokojence pri sedanji ureditvi plač v staro šaro in se ni pravočasno pobrigalo za nje, je gotovo vse obsodbe vredno, pa naj pade potem krivda na ministrstvo ali poverjeništvo. Tudi nesocijalno je tako postopanje! Vse priznanje, da se je v prvi naredbi deželne vlade za Slovenijo rešilo vprašanje upokojencev kakor se je le dalo ugodno. Toda sedaj je glavni moment, sedaj je odločilni korak, pri katerem je potreba tudi nekaj storiti za naše ljudi, ki so nas vzgojili, da ima kdo uživati svobodo in našo osvoboditev.

— **Na naslov nasprotnega tabora!** V zadnjem času se zopet sistematično množe napadi na našo organizacijo, na posamezne osebe in na podjetja, ki so učiteljska — potom „Slovenca“. Dobro! Če že hočejo kritikovati tovariši iz nasprotnega tabora nas in naše naprave, jim je to svobodno, a prinašajo naj to v svojem stanovskem glasilu, kar napravi vso drugo luč na stvar, kakor če se zatekajo v politične liste. To, da prinaša političen list „iz učiteljskih krogov“ napade na lastne tovariše in organizacijo, nam ne koristi drugače, kakor da nam obojestransko jemlje ugled in nas smeši v javnosti. Ravnotako je obsodbe vredno, če se blati učiteljstvo nasprotnega tabora po naprednih listih po lastnih tovariših in to tudi ni v našo celokupno korist in čast. Blato ostane na našem stanu! O stanovskih zadevah se pomenimo v stanovskih listih! Dosedaj je prevladovala politiška strast, a sedaj je že čas, da tudi v tem pogledu izpregledamo. Vse drugo je, če si povemo kaj v stanovskih listih, kakor pa v političnih. Ne grizimo sami sebe! Kako uredništva naših dnevnikov cenijo take napade, karakterizuje dovolj dejstvo, da pod vsako tako notico napišejo „iz učitejskih krogov nam poročajo“, češ: mi ne napadamo učiteljstva, če se pa sami koljejo, naj jih svet vidi! — Te besede so napisane z dobrim namenom, če bodo padle na rodovitna tla — je drugo vprašanje. Prepričani pa smo, da se bo večina strinjala z njimi, nasprotovali jim bodo le zagrizeni posamezniki, brez katerih ni noben stan. Upreti se bo treba pa tudi njim, da nam ne bodo kradli naše časti in ugleda. Sanirajmo to in sanirano bo vse drugo!

— **Pač napačno informiran ali pa namenoma govori neresnico** „Slovenčev“ dopisnik „iz učiteljskih krogov“, ko trdi, da je mestni šolski svet sklenil, da morajo vsi šolski voditelji naročati šolske tiskovine v Učiteljski tiskarni. Mestni šolski svet v Ljubljani tega ni nikdar sklenil, ampak je le občinski svet sklenil, da se morajo vse tiskovine naročati potom mestnega šolskega sveta. Resnici v zadoščenje naj pa spomnimo na Šusteršič-Lampetovo dobo, ko so okrajni šolski sveti res sklenili, da se v Učiteljski tiskarni ne sme naročati tiskovin in ko so krajni šolski sveti vračali voditeljem vse račune od Učiteljske tiskarne, češ, naj jih sami plačajo — če v tej tiskarni naročajo. In končno: Slovenčev dopisnik je učitelj! Vprašamo ga, kakšen hasek ima od tega, če se da v roke strankarskemu fanatizmu in le pričel iz strankarskega fanatizma agitirati in hujskati po starih, predvojnih manirah zopet zoper stanovsko podjetje, četudi je po njegovih nazorih „od nasprotnega tabora učiteljstva“. Ali le bližje njemu strankarsko ali stanovsko podjetje? Ali ima sploh nam nasprotni tabor kako korist od strankarskega pod-